

12 MAART 2014

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

De Woningstichting
L.J.P.M. Janssen
Olympiaplein 26
6707 EN WAGENINGEN

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
FF/75C/2013/0416.toek.jb

Bijlagen
2

Datum 10 maart 2014
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Janssen,

Naar aanleiding van uw verzoek van 4 december 2013 en de aanvulling hierop van 7 februari 2014, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2013/0416, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de gele helmbloem, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gierzwaluw en de huismus.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Herstructurering wijk Patrimonium", gelegen in de gemeente Wageningen. Het doel van het project is de herstructurering van de wijk Patrimonium. De bestaande bebouwing zal daarbij worden vervangen door nieuwbouw. Hierbij worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd: sloop van bestaande bebouwing, bouwrijp maken van de grond en het realiseren nieuwbouw. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gele helmbloem (*Pseudofumaria lutea*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*), voor de periode van 1 oktober 2014 tot en met 1 oktober 2019.

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De gele helmbloem is een beschermde inheemse plantensoort als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De gewone dwergvleermuis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De gierzwaluw en de huismus zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld hopen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum

10 maart 2014

Onze referentie aanvraagnummer

FF/75C/2013/0416

Instandhouding van de soorten

Gele helmbloem

De gele helmbloem is in het plangebied aangetroffen. In het steegje achter een van de huizen van de Lindenlaan is de gele helmbloem aangetroffen. De planten groeien deels tussen de stoeptegels en de muur van het schuurtje, en deels op de muur. Door de werkzaamheden kunnen groeiplaatsen van de gele helmbloem worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 4.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Mitigatieplan gele helmbloem, gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis – Wijk Patrimonium, Wageningen" van 27 november 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Binnen het geplande project kunnen de groeiplaatsen van de gele helmbloem niet worden ontzien. Met de voorgestelde verplanting naar een nieuwe, geschikte locatie kunnen de aanwezige exemplaren echter grotendeels behouden blijven.

Het negatieve effect op de plaatselijke populatie zal zeer gering zijn. Een effect op de landelijke staat van instandhouding van de gele helmbloem is daarom uit te sluiten. De gunstige staat van instandhouding van de gele helmbloem komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Er zijn twee zomerverblijfplaatsen en vier paarverblijfplaatsen in het plangebied vastgesteld. Het is niet uit te sluiten dat de zomer- en paarverblijfplaatsen ook als winterverblijfplaatsen door een klein aantal exemplaren van de soort worden gebruikt. Er is geen essentieel foerageergebied en geen essentiële vliegroutes in het plangebied aanwezig. Aantasting van foerageergebieden en vliegroutes is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de sloopwerkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 4.5 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Mitigatieplan gele helmbloem, gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis – Wijk Patrimonium, Wageningen" van 27 november 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd. De bebouwing van deelgebied A zal als eerste worden gesloopt en daarbij zullen twee paarverblijven verdwijnen. Deze verblijven worden tijdig gemitigeerd door het ophangen van acht vleermuiskasten aan de bebouwing in de omgeving net buiten het plangebied.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

10 maart 2014

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2013/0416

Tegen de tijd dat de bebouwing van deelgebied C wordt gesloopt, waar zich de overige vastgestelde verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis bevinden, is de bebouwing inclusief permanente alternatieve verblijfplaatsen in deelgebied A en B reeds opgeleverd. De spouwmuren in alle nieuwbouwhuizen zullen toegankelijk worden gemaakt voor vleermuizen door middel van open stootvoegen. Hierdoor biedt alleen al de nieuwbouw in deelgebied A voldoende mogelijkheden om de in deelgebied C aanwezige verblijven te mitigeren. De tijd tussen de oplevering van de nieuwbouw in deelgebied A en de sloop van de bebouwing in deelgebied C is ruim voldoende voor de gewone dwergvleermuis om te kunnen wennen aan de nieuwe verblijfplaatsen. Vooraf zorgt u dan ook voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de zomer- en paarverblijfplaatsen voor de aanwezige populatie van de gewone dwergvleermuis.

De winterverblijfplaatsen die tijdens fase 1 aangetast worden kunnen echter niet tijdelijke worden gemitigeerd, omdat er nog geen effectieve tijdelijke maatregelen zijn waarvan is aangetoond dat zij het verlies van een winterverblijf kunnen mitigeren. De functionaliteit van de winterverblijfplaatsen kan dus niet worden gewaarborgd. Echter, is het de verwachting dat de bebouwing in de omgeving voldoende alternatieven biedt als winterverblijfplaats.

Op langere termijn komen er wel voldoende permanente alternatieve winterverblijfplaatsen beschikbaar. Doordat de gehele spouwen van de nieuwbouw voor vleermuizen toegankelijk worden gemaakt, kunnen de gewone dwergvleermuizen zich in koudeperiodes binnen de spouw verplaatsen naar warmere plekken, bijvoorbeeld een muur op het zuiden of als mogelijk een woningscheidende spouw. De gewone dwergvleermuis komt algemeen voor in de omgeving van het plangebied. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Gierzwaluw en huismus

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

10 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer

FF/75C/2013/0416

Nesten van gierzwaluw en de huismus vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soorten.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

10 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0416

De gierzwaluw en de huismus zijn in het plangebied aangetroffen. Er zijn 19 gierzwaluwnesten vastgesteld. De achterkant van de huizen was slecht te inventariseren, waardoor er vrijwel zeker nog meer nesten aanwezig zijn. De bebouwing in het noordelijke deel van het plangebied is het geschiktst voor de gierzwaluw. Binnen deelgebied A is dan ook maar één gierzwaluwnest vastgesteld. Er is geen essentieel foerageergebied aanwezig in het plangebied.

Van de huismus zijn er in totaal 24 nesten geteld. Ook hier geldt dat er mogelijk meer nesten aanwezig zijn, omdat het plangebied achter de huizen niet goed te inventariseren was. De schatting is dat er mogelijk nog 1 tot 3 nesten meer aanwezig zijn. Ook van de huismus zijn de nesten in het noordelijke deel van het plangebied aangetroffen. In deelgebied A werden helemaal geen nesten gevonden. Er is ook essentieel foerageergebied aanwezig in het plangebied.

Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de sloopwerkzaamheden kunnen nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gierzwaluw en de huismus worden beschadigd, vernield en verstoord. Met het bouwrijp maken van het plangebied verdwijnt ook de aanwezige vegetatie die essentieel is als foerageergebied voor de aanwezige huismussen.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in de hoofdstukken 4.3 en 4.4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Mitigatieplan gele helmbloem, gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis – Wijk Patrimonium, Wageningen" van 27 november 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Bij de voorgestelde fasering verdwijnt bij de sloop van deelgebied A één gierzwaluwnest, dat op tijd wordt gemitigeerd door het ophangen van een tijdelijke gierzwaluwkast (met zes nestplekken), in de buurt van het plangebied. Vervolgens worden in de nieuwbouw permanente nestvoorzieningen voor de gierzwaluw gemaakt. Deze permanente voorzieningen zijn beschikbaar voordat tot de sloop van de volgende fase wordt overgegaan. Om ook tijdens de sloop van de deelgebieden B en C voldoende aanbod aan gierzwaluwnesten te hebben, worden nog eens acht gierzwaluwkasten opgehangen (met ieder zes nestplekken), waardoor in totaal 54 tijdelijke nestplekken worden aangeboden.

In het plangebied zijn met zekerheid 19 nesten vastgesteld, maar het wordt waarschijnlijk geacht dat er zich nog een aantal meer nesten binnen het plangebied bevinden. De permanente mitigatie voorziet daarom in 125 nestplekken voor de gierzwaluw, wat voldoende is om 25 nesten te mitigeren.

De voorgestelde fasering is ook voor de huismus gunstig: in deelgebied A is geen huismusnest gevonden. De oplevering van de nieuwbouw in dit deelgebied, met ruime broedgelegenheid onder de eerste rijen dakpannen (door het vogelschroot pas bij de derde dakpan aan te brengen), biedt voldoende nestgelegenheid om de nesten van deelgebied B (en C) te mitigeren. Omdat huismussen plaatstrouw zijn, worden aanvullend in de nabijheid van deelgebied C twaalf huismussenkasten geplaatst. Hierdoor kan naar verwachting een deel van de populatie in de buurt blijven, wanneer de bebouwing in deelgebied C wordt gesloopt. De functionaliteit van de nestplekken van huismussen hangt ook af van de aanwezigheid van geschikt foerageergebied (voedsel en dekking) in de nabije omgeving van de nesten. Door tegelijkertijd met het opleveren van de nieuwbouw ook bedekking en voedsel biedende beplanting in het deelgebied op te leveren, wordt de kans sterk vergroot dat de huismussen de aangeboden alternatieven in gebruik zullen nemen.

Vooraf zorgt u dan ook voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de gierzwaluw en de huismus. De functionaliteit van de nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten wordt dan ook gewaarborgd.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door de sloop van de gebouwen nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gierzwaluw en de huismus verstoord. Immers, de gierzwaluw en de huismus wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de gierzwaluw en de huismus derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de gierzwaluw en de huismus wel in de omgeving aanwezig blijven gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring. De gunstige staat van instandhouding van de gierzwaluw en de huismus komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de volksgezondheid of openbare veiligheid', 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en de 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

10 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0416

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is voor wat betreft de gewone dwergvleermuis daarom uitsluitend beoordeeld op grond van het belangen 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en de 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

10 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0416

Voor vogels kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. Het door u aangedragen belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en de 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' zijn niet genoemd in de Vogelrichtlijn. Het belang genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder e, j, van het Vrijstellingsbesluit kan in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring met wezenlijke invloed.

Uit het bouw- en woontechnisch onderzoek van de te slopen woningen blijkt dat deze slecht geïsoleerd zijn. Er is veel enkele beglazing (40%) en veel kozijnen zijn toe aan vervanging. Gevels, vloeren en daken moeten ook worden geïsoleerd. In veel woningen is er bovendien sprake van vochtproblemen door het ontbreken of slecht functioneren van ventilatie. Hierdoor ontstaan schimmels en rottende plekken. De kwaliteit van het binnenmilieu is in veel gevallen zorgelijk. Het is slecht voor de gezondheid, een vochtig binnenklimaat zorgt ook voor hoge stookkosten en weinig comfort. Veel bewoners geven aan last te hebben van vocht. Dit komt de gezondheid van de bewoners niet ten goede en herstructurering in het kader van de volksgezondheid is aan de orde. Om verdere lekkages te voorkomen zijn flinke ingrepen nodig. Het dak moet grotendeels worden vervangen en de gevels geïmpregneerd. De schoorstenen op het dak moeten worden vervangen. De kozijnen moeten geschilderd worden en plaatselijk moet het hout herstel worden omdat er houtrot geconstateerd is.

De te slopen woonwijk is onderdeel van sociale woningbouw. De huidige staat van de huizen laat geen bewoning meer toe zoals deze in 2014 gewenst is. In de ontwerpsstructuurvisie van de gemeente Wageningen staat de wijk Patrimonium genoemd als herstructureringslocatie. Het gemengde karakter van de wijk wordt versterkt door een grote diversiteit in woningtypes na te streven. De wijk is woonservice-gebied. Hier wordt gericht gebouwd voor senioren en zijn de voorzieningen veilig en op loopafstand te bereiken, waardoor ouderen thuis kunnen blijven wonen. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat de belangen 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en de 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismuis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen.

Daarnaast worden de werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van de gierzwaluw en de huismus is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige populatie van de gierzwaluw en de huismus.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

10 maart 2014

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2013/0416

Andere bevredigende oplossing

Het project betreft onder meer sloopwerkzaamheden van bebouwing die niet langer voldoet als geschikte huisvesting en kan daarom niet op een andere plek worden uitgevoerd. Renovatie is geen optie, omdat de huizen niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd. Renovatie inclusief na-isolatie zou bovendien ook nadelige gevolgen hebben voor de aanwezige verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de gewone dwergvleermuizen, huismussen en gierzwaluwen zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, Postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

10 maart 2014

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2013/0416

Bij het indienen van een digitaal bezwaarschrift vragen wij u naar een aantal gegevens uit deze brief. Maakt u schriftelijk bezwaar, vermeld in uw bezwaarschrift dan in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt dit nummer in de rechter kantlijn in deze brief.

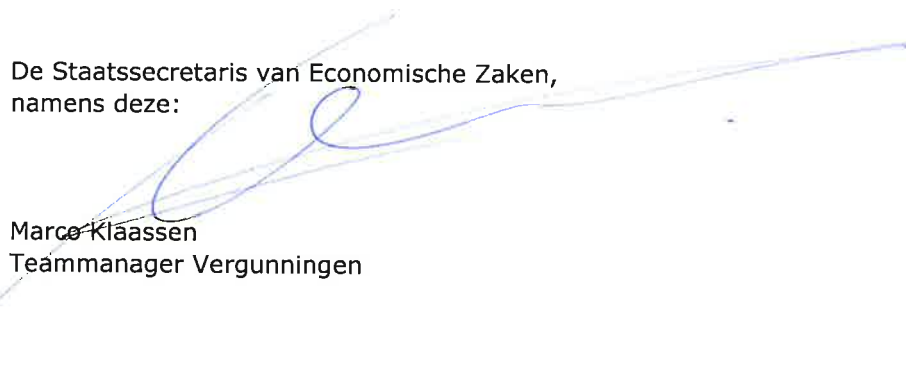
Op mijn.rvo.nl vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Kläassen
Teammanager Vergunningen

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van de heer L.J.P.M. Janssen
namens de Woningstichting, op 4 december 2013
en de aanvulling hierop van 7 februari 2014

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: De Woningstichting

Adres: Olympiaplein 26

Postcode en woonplaats: 6707 EN WAGENINGEN

Ontheffing FF/75C/2013/0416 voor het tijdvak van: 1 oktober 2014 tot en met 1 oktober 2019

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de gele helmblom (*Pseudofumaria lutea*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Herstructurering wijk Patrimonium", gelegen in de gemeente Wageningen. Het plangebied bestaat uit de bebouwing tussen de Geertjesweg, Postjesweg, Lindenlaan en de achterzijde van de bebouwing langs de Churchillweg (Amersfoort coördinaten x: 174.694; y: 442.679), één en ander zoals is weergegeven in de bij de aanvraag gevoegde kaart.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De Woningstichting (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.

¹ Krachtens de wettelijke bevoegdheid tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevreiding tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

7. U dient met inachtneming van onderstaande voorschriften de maatregelen uit te voeren zoals genoemd op de bladzijden 13 tot en met 21 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Mitigatieplan gele helmbloem, gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis – Wijk Patrimonium, Wageningen" van 27 november 2013 (bijlage 2 bij dit besluit).
8. U heeft in de planning van de werkzaamheden rekening gehouden met de kwetsbare periodes van de aangevraagde soorten zoals die gebruikelijk worden gehanteerd. Deze periodes kunnen afhankelijk van het weer en de plaatselijke omstandigheden echter eerder of later beginnen of eindigen. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige² op het gebied van de gele helmbloem, gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus.
9. De twaalf huismussenkasten die worden geplaatst dienen jaarlijks na afloop van het broedseizoen te worden schoongemaakt.
10. Beplanting die dekking en voedsel biedt dient in elk van de drie deelgebieden aanwezig te blijven tot het begin van de sloopfase van dat deelgebied. Op het moment van oplevering van de nieuwbouw van een deelgebied dient ook weer nieuwe dekkinggevende beplanting en beplanting waarop de huismussen kunnen foerageren aanwezig te zijn.

Overige voorschriften

11. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van een deskundige op het gebied van muurplanten en gebouwbewonende vleermuizen en vogels.
12. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

13. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
14. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
15. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 10 maart 2014

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergoedingen

4 Mitigerende maatregelen

In het kader van de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet) en het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, moeten voor gele helmblom, gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis mitigerende maatregelen getroffen worden. In dit hoofdstuk is aangegeven welke maatregelen schade aan bovenstaande beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen dan wel beperken. Deze maatregelen richten zich in dit geval op het voorkomen van het verwonden en doden van gierzwaluwen, huismussen en gewone dwergvleermuizen, het behouden van voldoende verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis, het behouden van voldoende nestlocaties voor de gierzwaluw en de huismus, en het behouden van een groeiplaats van de gele helmblom.

4.1 Algemeen schema mitigatie

Voorkomen overtredingen

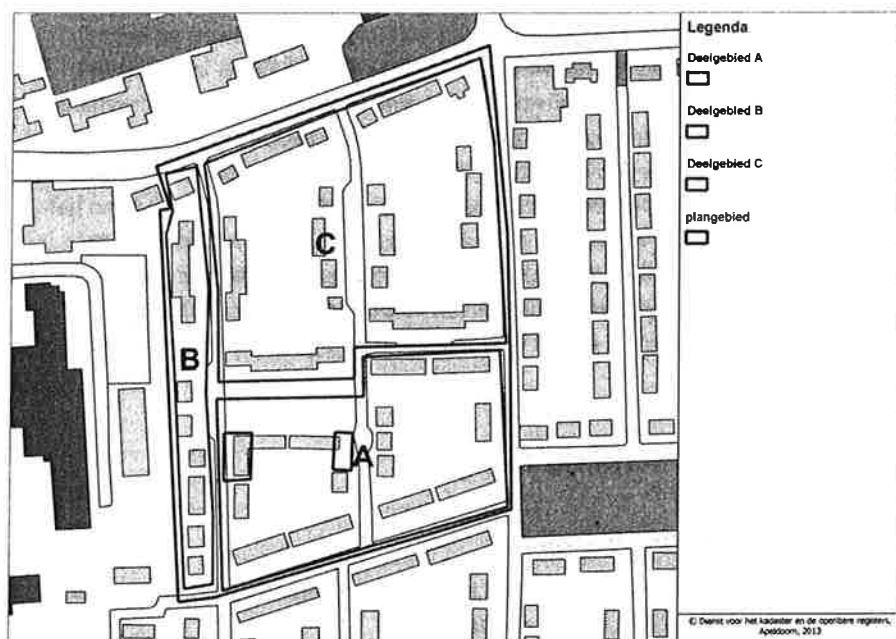
Overtreding van de Flora- en faunawet kan worden voorkomen wanneer rekening wordt gehouden met de volgende maatregelen:

- faseren werkzaamheden;
- tijdig aanbieden van tijdelijke alternatieven;
- voldoende tijd voor gewenning aan tijdelijke alternatieven;
- periode van werkzaamheden;
- zorgvuldig slopen;
- zorg dragen voor permanente alternatieven.

Fasering werkzaamheden

De werkzaamheden moeten gefaseerd in tijd en ruimte worden uitgevoerd (Bijlage 5). Hiertoe is het plangebied opgedeeld in drie deelgebieden (Figuur 2, Bijlage 3). Deze deelgebieden worden in volgorde (van A naar B, van B naar C) gesloopt, herbouwd en geschikt gemaakt voor gebruik door gierzwaluw, huismus of gewone dwergvleermuis. Pas als een deelgebied is herbouwd kan begonnen worden met de sloop van het volgende deelgebied. De keuze voor deze volgorde van werken is ingegeven door de wenselijkheid vanuit de bouwplanning en het feit dat het zuidelijke deel van het plangebied, op een gierzwaluwnest na, niet door vogels met jaarrond beschermde nesten wordt gebruikt. Dit geeft de initiatiefnemer de mogelijkheid om over te kunnen gaan tot optimale mitigatie voor genoemde soorten. Alvorens deelgebied A kan worden gesloopt, worden de daar aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen tijdelijk gemitigeerd. Mitigatie voor de functies in deelgebied B worden in deelgebied A voorzien. Mitigatie voor de functies in deelgebied C worden in deelgebied A en B voorzien. Mitigatie van de functies in deelgebied A wordt

gerealiseerd door het nemen van tijdelijke maatregelen buiten het plangebied en het permanent mitigeren in deelgebied C.

Figuur 2. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. Het plangebied is ingedeeld in drie deelgebieden (A, B,C). De twee rode gebieden in deelgebied A behoren niet tot het plangebied. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2013.

4.2 Gele helmbloem

Tijdig aanbieden van tijdelijke alternatieven

Dit is niet van toepassing.

Gewenning aan tijdelijke alternatieven

Dit is niet van toepassing.

Periode van werkzaamheden

Om de woningen te kunnen slopen moet de aanwezige helmbloem teruggesnoeid worden om vervolgens te worden uitgegraven of uitgezaagd. Daarna kan de helmbloem verplaatst worden naar een nieuwe, geschikte locatie. Het verplaatsen vindt plaats zodra de nieuwe locatie voor de gele helmbloem gereed is. Naar verwachting is dit in juni-juli 2014.

Zorgvuldig slopen

- Voor aanvang van de sloopactiviteiten in deelgebied A moeten de aanwezige gele helmbloemen worden verplaatst. Voordat de planten

worden verplaatst moet een geschikt biotoop worden gecreëerd volgens de richtlijnen in de volgende paragraaf.

- Op de plaatsen waar gele helmbloemen tussen tegels voorkomen moeten eerst de tegels worden verwijderd, waarna vervolgens de aanwezige planten met een flinke kluit vochtige aarde om de wortels worden uitgegraven en op een nieuwe locatie worden uitgeplant.

De planten die nu in een muur groeien worden met een brok muur daaromheen uitgehakt of uitgezaagd en met brok en al in een nieuw te bouwen muur (zie alinea hieronder) geplaatst. Het oude stuk muur met daarin de gele helmbloemen wordt hoog in de nieuwe muur gemetseld, zodat eventueel zaad naar beneden op de muur kan vallen.

Zorg dragen voor permanente alternatieven

- Gele helmbloemen moeten in de wijk in het openbaar groen worden teruggeplaatst. Om een geschikt biotoop voor de gele helmbloem te creëren moet een muur of plantenbak worden gemetseld van minimaal drie meter lang en 1 meter hoog. De vochtigheidsgraad van de directe omgeving is voor muurplanten een essentiële factor. De noordzijde van de muren zijn vochtiger dan de andere exposities, daarom moeten de gele helmbloemen aan de noordzijde van de nieuwe muren worden geplant. Tevens kan een hogere vochtigheidsgraad worden gecreëerd door grond aan de achterzijde van de muren neer te leggen.
- De muur moet met daartoe geschikte materialen en op een speciale manier worden gemetseld. Een geschikte mortel om mee te metselen bestaat uit 16 delen zand, 8 delen kalk en 1 deel tras. De moderne Portlandcement is minder geschikt voor muurplanten. De muren moeten grof worden gemetseld en her en der mogen stukken worden opengelaten, zodat sporen en zaden zich makkelijker kunnen hechten en ontkiemen.
- Een andere factor waarmee rekening moet worden gehouden is het creëren van schaduw. Dit kan worden gedaan door het aanplanten van bomen van een soort waarvan de bladeren snel verteren, zodat niet een teveel aan bladstrooisel ontstaat.

Alternatief

De gele helmbloemen kunnen ook buiten het plangebied worden herplaatst. Goede opties zijn beschaduwde muren boven watergangen. Deze blijven voldoende vochtig en vormen een natuurlijk habitat voor gele helmbloem binnen Nederland.

Nazorg

Het is uiterst belangrijk om het eerste half jaar voldoende nazorg te verlenen in de vorm van voldoende water geven, teneinde de verplaatsing te laten slagen.

4.3 Gierzwaluw

Tijdig aanbieden van alternatieven

- In totaal moeten de nieuwe woningen volgens de Soortenstandaard Gierzwaluwen voorzien in minimaal 95 nieuwe nestlocaties, maar door de benodigde fasering in de sloop en de grote plaatstrouw van gierzwaluwen aan in dit geval deelgebied C worden in het onderhavige geval 125 nieuwe nestlocaties voorgesteld. Vijftig in deelgebied A, vijftientwintig in deelgebied B en vijftig in deelgebied A.
- In deelgebied A is slechts een gierzwaluwnest aanwezig. Dit nest zal tijdelijk worden gemitigeerd door in de winter van 2013-2014 in de nabijheid een duurzame gierzwaluwkast van betonplex worden op te hangen. Deze gierzwaluwkast voorziet in zes vervangende broedgelegenheden.
- Tijdens de herbouwfase van deelgebied A zullen in dit deelgebied vijftig permanente nestlocaties voor gierzwaluwen worden gerealiseerd.
- Omdat deze vijftig permanente nestlocaties niet voldoende zijn om het verlies van van alle nestlocaties in deelgebied B en C te mitigeren zullen tijdelijk nog acht duurzame gierzwaluwkasten van betonplex worden opgehangen in de wijk ten oosten van het plangebied. Ook hier zal elke kast voorzien in zes vervangende broedgelegenheden, zodat minimaal negen paar hiermee kunnen worden gemitigeerd.
- De permanente nestlocaties worden bevestigd onder de dakoversteek (Figuur 3, Figuur 4, Bijlage 2). Indien op deze wijze niet voldoende nestlocaties kunnen worden gerealiseerd kan ook aanvullend gebruik worden gemaakt van neststenen (Figuur 5 en Figuur 6, Bijlage 2). Omdat het succes van neststenen sterk wisselend is worden deze in principe als aanvullend beschouwd en gaat de voorkeur uit naar de in Figuur 3 en Figuur 4 afgebeelde typen. Mochten de nieuwe woningen geen dakverstekken krijgen dan kan worden volstaan met het plaatsen van neststenen.
- De invliegopeningen van de nieuwe nestlocaties moeten een locatie hebben die van overeenkomstige of betere kwaliteit is dan in de oorspronkelijke situatie het geval is. De invliegopeningen worden op een minimum hoogte van vier meter gerealiseerd en moeten bij voorkeur in de koele, schaduwrijke noord- en oostgevels worden geplaatst, en mogen in ieder geval niet in het directe zonlicht hangen. De invliegopeningen moeten een vrije aan- en uitvliegroute hebben, vrij zijn van kunstlicht en verstoring, en buiten bereik van predatoren worden aangebracht. Ook wordt geadviseerd om bij gebruik van neststenen deze niet boven ramen te plaatsen in verband met eventuele mestsporen.
- De locaties dienen zoveel mogelijk afgestemd te worden op de reeds ingenomen territoria van de vogels.
- De negen tijdelijke gierzwaluwkasten worden later in twee fasen (oktober

2018 en oktober 2019) weer verwijderd. In fase 1 van de verwijdering (oktober 2018) worden vier en in fase 2 (oktober 2019) worden de resterende vijf kasten verwijderd. De verwijdering van de tijdelijke gierzwaluwkasten gebeurt buiten het broedseizoen om mogelijke bewoners tijdens het broedseizoen niet te verstoren.

Gewenning aan alternatieven

- Om ervoor te zorgen dat de gierzwaluwen voldoende tijd hebben om de nieuw aangeboden nestlocaties te ontdekken dient rekening te worden gehouden met een gewenningsperiode van minimaal een jaar voorafgaand aan het broedseizoen. Voor de gierzwaluw betekent dit dat de nieuwe nestlocaties in de nieuwe woningen in deelgebied A aan het begin van het broedseizoen (half april) gebruiksklaar moeten zijn, zodat voor aanvang van het volgende broedseizoen de nestlocaties in deelgebied B ongeschikt kunnen worden gemaakt. Mocht dit niet lukken dan kunnen ook de 54 tijdelijke vervangende nestlocaties een de populatie van deelgebied B opvangen.
- De tijdelijke gierzwaluwkasten worden in februari 2014 opgehangen in de wijk ten oosten van het plangebied. Op die manier zijn deze een geheel broedseizoen aanwezig alvorens met de eerste fase van de sloop begonnen wordt.

Periode van werkzaamheden

Er moet worden gesloopt in de minst kwetsbare periode van gierzwaluwen. Dit betekent werken buiten het broedseizoen (globaal tussen half april en eind augustus) van deze soort.

Zorgvuldig slopen

- Alle dakpannen langs de randen van eindwoningen dienen verwijderd te worden, net als alle dakpannen rond de loodslabben. Wanneer sloopwerkzaamheden direct na of ruim voor het broedseizoen worden uitgevoerd kan direct worden overgegaan tot sloop en is het ongeschikt maken niet nodig.
- Voor aanvang van de werkzaamheden moet altijd overleg plaatsvinden met een ter zake deskundige op het gebied van gierzwaluwen;

Zorg dragen voor permanente alternatieven

Zie paragraaf "Tijdig aanbieden van alternatieven" (hierboven).

4.4 Huismus

Tijdig aanbieden van alternatieven

- In deelgebied A bevinden zich geen mussennesten. De nieuwe woningen in

dit deelgebied worden tijdens de bouw permanent geschikt gemaakt voor huismussen.

- Dit kan op eenvoudige wijze door het vogelschroot dat wordt aangebracht niet bij de rand maar pas bij de derde dakpan aan te brengen. Op deze wijze blijft er in elke woning een ruime zone met geschikte broedgelegenheid over.
- Vanwege de plaats trouw van huismussen worden aanvullen in de nabijheid van deelgebied C tijdelijk twaalf huismussenkasten geplaatst. Met deze tijdelijke maatregel wordt voorkomen dat de populatie huismussen in het noorden van het plangebied in een keer wordt gedwongen om te verhuizen naar het zuiden. Een deel van de populatie kan dan in de buurt blijven "hangen". Huismussen zijn koloniebroeders, maar mogen elkaar in tegenstelling tot gierzwaluwen vanuit de toegang tot de nestkast niet kunnen zien. Om die reden worden losse huismussenkasten in groepjes van drie geclusterd opgehangen op geschikte locaties rondom het plangebied.

Gewenning aan tijdelijke alternatieven

- Door voordat deelgebied B en C worden gesloopt eerst de gebouwen in deelgebied A voor huismussen geschikt te maken hebben, hebben de huismussen voldoende tijd om te wennen aan de tijdelijke alternatieven.
- De tijdelijke huismussen worden in februari 2014 opgehangen op geschikte locaties rondom het plangebied. Ook deze huismussenkasten worden opgehangen in de wijk ten oosten van het plangebied. Op die manier zijn deze een geheel broedseizoen aanwezig alvorens met de eerste fase van de sloop begonnen wordt.

Periode van werkzaamheden

Er moet worden gesloopt in de voor huismussen minst kwetsbare periode. Dit betekent werken buiten het broedseizoen van de huismus, dat globaal loopt van half maart – tot eind augustus.

Zorgvuldig slopen

- De daken dienen eerst voor huismussen ongeschikt gemaakt te worden door alle dakpannen langs de randen van de daken en alle dakpannen rond de loodslabben te verwijderen. Wanneer werkzaamheden direct na of ruim voor het broedseizoen worden uitgevoerd kan direct worden overgegaan tot sloop en is ongeschikt maken niet nodig.
- Voor aanvang van de werkzaamheden moet altijd overleg plaatsvinden met een ter zake deskundige op het gebied van huismussen.

Zorg dragen voor permanente alternatieven

- Zie paragraaf "Tijdig aanbieden van alternatieven" (zie hierboven).

- Om het plangebied geschikt te houden als leefgebied voor de huismus moet naast nestgelegenheid ook voldoende dekking en voedsel aanwezig zijn. Geschikte dekking kan worden gerealiseerd door het aanplanten van heesters en groenblijvende struiken. Geschikte voedselgebieden kunnen ontstaan door met onder andere straatgras, herderstasje en weegbree verruigde overhoekjes te creëren of door het toepassen van halfbestrating.

4.5 Gewone dwergvleermuis

Tijdig aanbieden van tijdelijke alternatieven

- Om de periode tussen sloop en voltooiing van de nieuwbouw in deelgebied A te overbruggen, worden voordat met het voor gewone dwergvleermuis ongeschikt maken van de woningen wordt begonnen in de directe omgeving acht vleermuiskasten van het type "Aangepaste Boshamer" opgehangen. Dit type vervangt zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen. Deze kasten worden na het realiseren van het project weer verwijderd.
- De vleermuiskasten dienen bij voorkeur binnen 100 meter en maximaal 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden te worden geplaatst.
- De kasten moeten twee aan twee worden opgehangen en wel zo dat beide verschillende microklimaten bevatten (bijvoorbeeld door clustering met verschillende ophangrichtingen).
- De kasten moeten een locatie hebben die van gelijke of betere kwaliteit is dan de oorspronkelijke situatie. Voorts moeten de kasten op een minimum hoogte van drie meter worden opgehangen, een vrije aanvliegroute hebben, vrij zijn van kunstlicht en verstoring, en buiten bereik van predatoren hangen.
- De kasten worden bij voorkeur aan gebouwen geplaatst. Wanneer dit niet mogelijk is kunnen de kasten ook aan bomen opgehangen worden.
- De locaties dienen zoveel mogelijk afgestemd te worden met de ligging van reeds ingenomen territoria.
- Tijdelijke alternatieven voor de overige deelgebieden worden niet gerealiseerd. Mitigatie voor deze verblijfplaatsen is voorzien in de dan gereed gekomen nieuwbouw.
- Voor aanvang van de werkzaamheden moet altijd overleg plaatsvinden met een ter zake deskundige op het gebied van vleermuizen.

Gewenning aan tijdelijke alternatieven

Om ervoor te zorgen dat de vleermuizen voldoende tijd hebben om de nieuw aangeboden vleermuiskasten te ontdekken dient rekening te worden gehouden met een gewenningsperiode van minimaal zes maanden in de actieve perioden van gewone dwergvleermuizen voorafgaand aan het paarseizoen. De kasten worden

gelijktijdig opgehangen met de tijdelijke nestkasten voor gierzwaluwen en huismussen, in februari 2014.

Periode van werkzaamheden

Om de woningen te kunnen slopen dienen de gebouwen voor de sloop ongeschikt te worden gemaakt voor verblijf door gewone dwergvleermuizen. Dit ongeschikt maken moet gebeuren in een periode waarin vleermuizen het minst kwetsbaar zijn en tevens het meest mobiel. Dit zijn de perioden tussen winterslaap en kraamperiode (1 april – 1 mei), en tussen kraamperiode en winterslaap (1 oktober – 1 november).

Zorgvuldig slopen

- Alle betimmering dient verwijderd te worden. Het verwijderen van aftimmering dient gefaseerd plaats te vinden met klein materieel.
- In het buitenblad van de spouwmuur moeten in een raster van drie bij drie meter een aantal gaten van circa 50 x 50 cm worden gemaakt. Hierbij moet ervoor worden gezorgd dat de gaten in ieder geval in de uiterste hoeken worden gerealiseerd, zodat voldoende tocht ontstaat waardoor de vleermuizen het gebouw zullen verlaten.
- Het ongeschikt maken van de gebouwen voor vleermuizen moet gebeuren in een periode waarbij minimaal drie dagen achtereenvolgend een avondtemperatuur van meer dan 10°C wordt verwacht, zodat de vleermuizen voldoende actief zijn om het gebouw te kunnen verlaten.
- Na het verwijderen van de betimmering en het realiseren van gaten in de spouwmuren dient het gebouw minimaal drie dagen te blijven staan alvorens tot sloop wordt overgegaan. Dit is noodzakelijk om vleermuizen die zich toch nog onverhoopt ergens in het gebouw bevinden de kans te geven het gebouw alsnog te verlaten.
- Het verwijderen van de betimmering en het creëren van gaten in de spouwmuren wordt uitgevoerd onder begeleiding van een ter zake deskundige op het gebied van vleermuizen, zodat direct en adequaat kan worden gereageerd wanneer tijdens deze werkzaamheden vleermuizen worden aangetroffen.
- Als tijdens de overige werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen moeten de werkzaamheden onmiddellijk stopgezet worden en moet met een vleermuisdeskundige bekeken worden hoe de werkzaamheden verder uitgevoerd kunnen worden met zo min mogelijk negatieve effecten op de aangetroffen vleermuizen.

Zorg dragen voor permanente alternatieven

Bij de realisatie van de nieuwbouw moeten alle woningen worden voorzien van spouwmuren met open stootvoegen van minimaal 14 mm breedte. Er worden tevens open stootvoegen aangebracht op blinde stukken in de muur, zodat vleermuizen daar kunnen landen om vervolgens een spouwmuur in te kunnen

kruipten. Wanneer steenwol als isolatiemateriaal wordt gebruikt, wordt dit afgedekt met stevig, plastic gaas. In deze woningen ontstaan dan mogelijkheden voor zomer- en/of paarverblijfplaatsen welke duurzaam voort kunnen bestaan.

Door de woningen in deelgebied A en deelgebied B geschikt te maken voor vleermuizen kunnen de woningen in deelgebied C gesloopt zonder het ophangen van extra vleermuiskasten. De dieren kunnen na sloop gebruik maken van de woningen in deelgebied A en B.

4.6 Overige maatregelen

Voor vleermuizen is het bij verdere werkzaamheden in het plangebied van belang dat goed wordt nagedacht over het toepassen van verlichting. Er dienen voldoende donkere delen voor vleermuizen over te blijven.

Indien gebruik van kunstmatige verlichting gedurende de uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk is dan dient deze zoveel mogelijk beperkt te worden en gericht te worden op die plaatsen waar werkelijk verlichting nodig is. Uitstraling van verlichting naar boven en naar de omgeving toe moet zoveel mogelijk voorkomen worden door gebruik te maken van armaturen die licht bundelen en naar beneden richten.

Meldingsformulier start werkzaamheden

Ontheffing Flora- en faunawet, artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

Gegevens

Aanvraagnummer FF/75C/2013/0416
Project Herstructurering wijk Patrimonium
Ontheffingsperiode 1 oktober 2014 tot en met 1 oktober 2019
Naam De Woningstichting
Adres heer L.J.P.M. Janssen
Olympiaplein 26
Woonplaats 6707 EN WAGENINGEN

Gegevens werkzaamheden

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden

Telefoonnummer (vast)

Telefoonnummer (mobiel)

Locatie(s) werkzaamheden

.....

.....

.....

Datum start werkzaamheden

Overzicht planning werkzaamheden

.....

.....

.....

.....

.....

***Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is
te worden ingediend bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland!***

Retouradres

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
Fax: 070-3786139
Email : ffwet@rvo.nl

